

RADIOACTIEF

GEDICHTEN

BART FM DROOG

RS

RADIOACTIEF

gedichten

Bart FM Droog

2de druk

RS

Rottend Staal

Eenrum, 2013

"One, two, three, four. Is it snowing where you are, Mr. Thiessen? If it is, telegraph back and let me know."

Reginald Aubrey Fessenden, 23 december 1900

's Werelds eerste gesproken radiobericht.
www.ieee.ca/millennium/radio/radio_world.html

COLOFON

2e druk, mei 2013
Rottend Staal, Eenrum
© Bart FM Droog, 2013

NUR 306
1ste druk: Passage, Groningen, 2004

Letter omslag: Cambria
Letter binnenwerk: Cambria
Vormgeving: Bureau Droog, Eenrum

Versie: 26-05-2013

INHOUDSOPGAVE

Het zuur	4
Schoonmaak	5
Een bibliotheek spreekt	6
Het moet maar eens uit zijn	7
Vette engel	8
Orgie	9
Bagger en bliksem	10
Het is mei en het regent	11
Blauwe maan	12
Zomertour 2000	13
Intercontinental	14
Ijsselglijden	15
Mozes aan de Maas	16
GRONINGEN	17
Martiniplaza	18
Epibreren aan de Europaweg	19
Draf- en renbaan	20
Lost space	21
Een burgemeester spreekt	23
Ciboga	24
Bericht aan Tom Lanoye	29
IN MEMORIAM	30
NN Boterdiep	31
Poëzie hangt in de tuin	32
Nieuws	33
Laatst, toen ik te Leiden	34
Een wereldburger	35
Afscheid	36
Kursk	37
VERANTWOORDING	38
NAWOORD 2DE DRUK	44
LEES OOK...	45

HET ZUUR

Het zuur marcheert in vaste kolommen
waggelt in statements om het hardst
ja, het is wijs en alwetend en -mchtig

maar ongrijpbaar blijft dat ogenblik
van bliksemflits van hier naar daar
wanneer het publiek juicht

omwille van wat geen wetenschap is
en dat deert het zuur, het zuur wil weten
determineren en afdoen, afdoen

rangschikken, beoordelen en tot slot
in boeken bergen, opsluiten en
vooral vergeten, dat wil het zuur.

SCHOONMAAK

Ofschoon meerdere malen
mijn huishoudster het mij
verbood met vieze handen
het toetsenbord te betasten

sloop ik toen zij mijn boeken
in de keuken verbrandde
met ongewassen handen
terug naar het gekuiste bord

en ramde bezeten
letters van vreugd en jolijt
bevrijd van het oude
gespeend van de tijd.

EEN BIBLIOTHEEK SPREEKT

Dit is geen wand, maar wijze
om hoger te komen dan daar

waar kometen en sterren jagen
voor waaghalzen en dwazen

is dit geen blinde muur
noch doodlopende weg

dit is de schulp van weten
opgericht uit kalk van wijsheid

gegeseld door regen en vlagen
van vandalen, waan en wind

koppig en onweerstaanbaar
ben ik de weg - betreed me.

HET MOET MAAR EENS UIT ZIJN

een premier verzucht

Dit zijn geen middeleeuwen meer, maar Majesteit
op wier kop de kroon het uitzicht benevelt
was *not amused* over het schorremorriegemor
zo verhaalde ze me tijdens de thee

thee, ja, thee, nee geen wijn, zoals
dat spichtige wichtje wilde, dat dochtertje
van die halfgare zus die in de paleistuinen
bomen besprak over de stand van zaken

ach, heremetijd, waarom is het niet
als vroeger, toen lakeien nog ongestoord
tot gerief in bed ontboden konden
en dan zwegen, bij gebrek aan pers

halleheiligelujah, Majesteit beveelt
en ik buik haar woorden na
maar o volk, het is niet ik, maar haar.

VETTE ENGEL

op Ilja Leonard Pfeijffer

En zie, er kwam een vette engel
naakt uit zijn ivoren kaartenhuis
parmantig stapte hij voort

'ziet', sprak hij, 'mijn kleren
zijn ze niet mega-fraai?
o, in kleuren lila-lente!'

het volk, beschaamd
door dit akelig gezicht
zweeg, liet de engel in extase

nu danste hij en sprong
op naar de sterren, zong
van 'zinken zonk zingen!'

maar toen de regen kwam
en kilte kwabben deed swingen
zwol de engel en smolt.

ORGIE

En zo werd ik wakker
tussen zacht vlees
van drie lichamen

en al wat bleef
uit voorbije nacht
waren beelden

van borsten, pikken
kuten en geluid
van viervoudig gehijg

liet koffie pruttelen
trachtte te herinneren
waar auto kon staan.

BAGGER EN BLIKSEM

zeer vrij naar Ingmar Heytzes 'De hoer'

Wat zou je nog dichten, nu
hyena's op hellingen huilen
en windbuilen je pad kruisen

het baggert uit de hemel, vandaag
zoals het al maanden baggert
maar bleef er nooit om thuis

in mijn stalen wagen
ligt mijn koers vol gas
over de horizon en verder

zal bagger blijven vallen
in deze veldslag met venijn
koers ik naar het leven

van verse liefdes, volle zalen
jongens van genot en nachten
vol vreten, volk en vuur.

HET IS MEI EN HET REGENT

Het is mei en het regent en ik denk aan jou
en jij aan mij op deze dag in mei dat het regent
en vogels krijsen in het struweel en het regent
het regent, in mei, in mij, in mei

in mei zeiden we *goodbye*, voorgoed, voorgoed
voorbij in mei ging onze liefde voorbij
en het regent en het regent in mei, in mij
in jou en mij voorgoed voorbij

die mei met jou en mij, zij aan zij
als het regent in mij denk ik aan die mei
dat jij mij zei mijn lief, mijn zoet, die dag
die dag in mei zo lang zo lang voorbij.

BLAUWE MAAN

We zijn er blauw van afgekomen
met blauwe bloempjes van witteboord
de blauwe begijn lag er blauw van
en dat een blauwe maandag lang

blauwe maan was een blauwe baby
een blauwe bliksem waar niemand zich
zijn vingers blauw aan telde, alhier
en dat een blauwe maandag lang

blauwboorden kregen blauwe schenen
van blauwe boodschap van witteboord
we zijn er blauw van afgekomen
en dat een blauwe maandag lang.

ZOMERTOUR 2000

Rijden tanken rijden
eten rijden tanken
rijden eten slapen

lullen zwemmen slapen
lullen eten zuipen
slapen eten lullen

zwemmen lullen eten
knallen zuipen slapen
eten lullen zwemmen

rijden tanken rijden
tanken eten rijden
tanken rijden zuipen

slapen rijden knallen
rijden eten knallen
zuipen slapen rijden.

INTERCONTINENTAL

Omhoog naar het blauwe
zonovergoten hoge
angels-thirty vrije
hemelse peil

met naast je je engel
en voor je je drank
beneden is Aarde
en weerlicht het wit

met naast je je engel
en voor je de dagen
die waren en zullen
het razen van wielen

op lucht- en snelwegen
ons wachten de dagen
van kicken en knallen
van ontdekken en feesten

wereld, we zijn onderweg.

IJSSELGLIJDEN

Aan boord van het motorpersoonschip Organza
laven we ons aan uiterwaarden en zicht op gevogelte
zo nemen we waar de eend, de aalscholver, de gans
de meeuw, de zwaan en al wat verder vliegt

over het groene land dat aan dit water grenst
ach, hoe leeg de rivier, hoe ijdel ons vermaak
glijdend over de IJssel van Deventer naar Zutphen
en in Zutphen weer terug, het heen en weer

is aan pontschippers en ons want ook
al wat vliegt en zwemt, de baars, de snoek
de voorn, de karper en de gehelmde tjiftjaf
lomen zich in en op en boven de wateren voort.

MOZES AAN DE MAAS

Op de hoek van de Maasboulevard
luistert een blij burgemeester
naar het ritme van wereldhavens
en hoort het schreien van een baby

in lekke tobbe ronddobberend
in de Buitenhaven, gans alleen
zonder dralen duikt hij te water
en helpt de huiler aan hoger wal

banjert dan langs Vlaardinger dreven
schudt links en rechts een hand
duwt auto's aan en draagt bejaarden
de veerboot op, op Pernis aan.

GRONINGEN

MARTINIPLAZA

In het kolossale dwaal ik, klein mens
in de sporen van de theaterbaas
door gangen en zalen, langs de kamers
waar acteurs zich verkleden en wachten

hij veegt zijn vinger over kozijnen
monkelt over het stof dat niemand ziet
belt zijn staf over ontsloten deuren
tilt zijn hond loopplank van Titanic op

imponerende cijfers stromen rond
qua stoelen, bezoekers, capaciteit
maar ogen geloven mijn oren niet
want in dit grootse ligt intimiteit

loop maar rond, bezoeker aan dit paleis
van musicals, sport en evenement
verbaas je over kleur, hout en velours
kom en kijk en vertel me wat je ziet.

EPIBREREN AAN DE EUROPAWEG

Formulier 36-b valt te halen
in aanpalende kantoorunit, nochtans
een verdieping hoger of lager, waar
zich zicht op garagevlak voor

de blauwe Ikeahemel - vol Billykasten
Magikerdeuren en zitligbanken
de één nog uitklapbaarder dan de ander
en overig orgastisch koop genot -

bevindt, maar dat is een heel ander verhaal
net als die pronkende dakpartijen glorieus
grijsgeteerd en in het natte seizoen
vol watervogels en gespiegelde wolkenpraal

aan gene zijde van dit vooruitgangsbastion
meesterlijk gelegen aan de toerit tot
de poort van het oosten, de A7 waarover
Bremen en Hamburg bereikbaar zijn

ja, en voor wie doorrijdt zelfs de Oostzee
bebaad- en overwaadbaar wordt - leve
de bouwers van de Storebeltbrug, alsmede
alle Vikingen en Lappen en dekens

maar dat neemt allemaal niet weg
dat voor formulier 36-b het stempel ontbreekt
dat ergens in dit gebouw bij collega
De Vries, maar ho! de klok slaat vijf.

DRAF- EN RENBAAN

De paarden zijn vrij op deze vijfde mei
in het ovaal binnen de drafbaan
plassen mensen staand in het nat
elke drie kwartier draaien ze hun koppen

jawel, de podia kijken elkaar aan
braken acht uren band na band na band
terwijl aan de zijlijn ziertjeswinnaars
met ballonnen de zwevers willen bereiken

o vrijheid mijn wonderbare, het grauwt
en het is koud en de bands gaan langs me heen
maar ik hoef niets, godlof, ik hoef niets.

LOST SPACE

zeer vrij naar Hadewych

Zoveel ruimtes, zoveel leegte
de lange leegte, de hoogte
het brede, bredere dan breed

en het bestemmingsloze
van hier tot gunder en
verder plant men voort

maar zand erover
de zeespiegel stijgt
en al wat is zal verdrinken

enkel nog door duikers
te bezichtigen en het
zal verloren zijn

tenzij nu de dappere daad
gedaan en Groningen
onder heuvelen gestort

met gangen en gewelven
doorboord en behouden
in labyrintisch genot

ontdaan van bevolking
bevrijd voor toerisme
en eeuwen archeologie

ja, de hoge heuvel
zal uit de golven steken
wijdere dan wijd

blijvend baken
van wat was
voor wat komen gaat.

EEN BURGEMEESTER SPREEKT

*op Jacques Wallage en zijn hond
met dank aan M Nijhoff*

Kijk Bommel
dit is Groningen
we zijn hier
waar we thuis zijn

bruine ogen
kijken omhoog
hondenkop op
burgemeestersbenen

zijn hand reikt
naar de telefoon
die klokken rond
tot arbeid maant

rel, brand, ontsporing
seriemoord, zakenlunch
wielermatch, mega-*event*
en zweeftreinbespreking

en Bommel zucht
want hij wil uit
om de brug te zien
en even flink te . . .

CIBOGA

Wie weet nog wat beren zijn
op deze lijn die markeert
tot waar Groningen groeide
van Gouden Eeuw
tot era van industrie

in gebeitelde woorden
in oorlogstijd als waarin
vestingwerken ontstonden
en wereldrijken vergingen
voorbijganger, sta stil

bedenk dat je kijkrichting
een tijdsreizen is, zie zuid
en zuidwest en verplaats je
van boerengehucht tot
trotse stad, Hanzestad

gebieder van gebieden
Noorderstapelmarkt
oordelenveller, gehaat
en gevreesd door allen
van buiten deze lijn

trotse burchten geslecht
hertogen geslagen
bisschoppen verjaagd
door kozakken bevrijd
alsmede Canadezen

de lijn die hier ligt
en niet elders begrensde
vrijheid verkapte
tolerantie, uithoek
voor dode joden

ja, schaam je stad
die drieduizend burgers
de gaskamers indreef
middels registratie
en blinde beampten

maar dat was vroeger
en nu zijn we beter
althans, is het beter
vanwege verstrijken
van tijd, vergetelheid?

maar waren die beren
vestingdelen, circusbeesten
of schulden onvereffend?
wie het weet mag 't zeggen
luidkeels en wel hier

vrijplaats of galgenberg
gastoreengebied, gifgrond
gesaneerd en vergeten
die sloebers die hier
zwoegden en stierven

en zie, naar buiten
noord en noordoost
de weilanden, de velden
die zijn allemaal verdreven
in bakstenen gesmoord

dit is het enige gebod
ga naar de hoge toren
wiens naam ieder kent
bestijg hem elke vijf jaar
en aanvaard het gewas

van uitdijende stenen
meanderende straten
verscheurde kaarten
levende stad en
is dit een ader?

ja en nee en simpel-
weg de wijsheid
van dwazen, schrijf
je naam in wolken
die drijven zo ver

dit blijft louter vragen
naar hen die passeerden
gelijk eens zij
nu nog ongeborn
hier zullen passeren

en niets zullen weten
van raketten en bommen
jonggestorven mensen
in granatenregens
ergens op de planeet

ja, jongelui, ook dat
geschiedde hier
laat de geest waaien
verplaats je in tijd
huiver of

weet je kind, fluit
hinkel-stap-sprong
bokkel er op los
knikker voor gewin
blij onnozel

het niet weten
is bevrijding
domme onwetendheid
te verkiezen boven
schuldig bewustzijn

dat zegeviert in het nu
dat verleden zal zijn
in de toekomst van allen
die dit lezen, dus gedenk
deze mensen:

J.J.A. Goeverneur
N.E.M. Pareau
J.C. Noordstar
Jean-Paul Franssens
Hendrik de Vries

wier woorden eveneens
weerom te vinden zijn
gebikt in stad, gebeiteld
in steen, metaal of geest
zij waren eens

en wat die beren betreft
het is goed dat niemand
meer weet hoezeer
beesten gekweld
ter volksvermaak

of een stad gekneld
binnen vestingwallen
bron van pest, pokken
paranoia en - o wee -
avondklokken was.

BERICHT AAN TOM LANOYE

Die sprak: 'Ik heb medelijden met mijn Groninger collega Bart FM Droog. En ook met de Stadsdichter van Gent. Daar gebeurt nu eens nooit iets wat de voorpagina s haalt. Terwijl onze woonstee niet van buitenlandse bladen en televisieschermen is weg te bránden.'

De Stadsdichtercollega uit www.antwerpen.be
of nee, www.capetown.gov.za. die met accent
van www.sint-niklaas.be groot www.groningen.nl
beschimpt en kleineert, is dat
vergeven; hij weet niet beter en maalt
en zalig zijn de onnozelen van geest
zo duiden wij nozele Noorderlingen
liefde, gas en vergiffenis
o gloria Ikea, Ringweg en Kostverloren
kunstig gepolijste heelkweesters op daktuinen
sierlijke torens en zwoele buitenwijken
als ik Antwerpen ontwaar
is www.bartfmdroog.com het al gepasseerd
en, bijlo, ik zie mijn stad vaker dan sinjorenoord
in het www.dvhn.nl prijken
voorwaar een voor Belgen
buitenlands blad, dus www.lanoye.be
zout op naar www.gov.za
en win eens de www.nobel.se
maar bek dicht over Stad.

IN MEMORIAM

N.N. BOTERDIEP

Waar je ook op aarde
ter wereld kwam, ergens
op deze planeet, eens
in onbekende jaren

moet er van je gehouden zijn
waren er mensen die je kenden
voor je zorgden, waarop
je kon bouwen en zij op jou

hebben ze je uitgezwaaid
met goede raad overladen
of vertrok je met stille trom
omdat er niemand meer was?

weet je, ik kan niet geloven
dat er nergens op deze globe
iemand is die aan je denkt
zich je herinnert en je mist

dra zal grond je bedekken
neemt de planeet je in haar op
zoals ze doet met wat ze gaf
en ze zal je gedenken.

NN Boterdiep is anno 2013 nog steeds ongeïdentificeerd. Meer
over hem op: www.politie.nl/vermist/ongeidentificeerd
Zaaknummer: 02010067 | Gevonden op: 19-11-2002

POËZIE HANGT IN DE TUIN

*I.M. Ron Hoekstra
Violenstraat 25, 30 mei 2000*

Twee tuinen verderop
heeft hedenmiddag
een buurtgenoot
zich verhangen

Hoorde het schreeuwen
van de ontdekker
boven schuttingen
uit opstijgen

zelden hoorde ik tevoren
een zodanig gevloek
tegen een lijk, glasgerinkel
ondersteunde de paniek

waardoor J. en ik
naar voordeur stoven
in afwachting van
politie, ambulance

en - dat hadden we al voorzien -
de lijkwagen van het bedrijf
dat in doodskisten grossiert
net om de hoek.

NIEUWS

voor Oumar Bah (1981-2003)

Er vallen veel lichamen uit de lucht
soms is sprake van geen lichaam
nam slangenarend vorm ervan aan
zoiets zorgt voor paniek, wordt nieuws

net als lichamen die op auto's vallen
zoals dat van die Belg die gisteren nog
zich van viaduct stortte, auto vernielde
en file creëerde, dat is nieuws

maar een lichaam dat van twaalf hoog
uit aquamarijnenflat neerwaarts suist
op tegels of gazon tot stilstand komt
boem!, dat is geen nieuws

hij was tweeëntwintig, uit Afrika
continent van zon en palmen
naar hier, land van regen en mist
gekomen en dat was geen nieuws

vandaag stijgt een vliegtuig op
en Oumar is aan boord, hij vliegt
zijn laatste vlucht, naar Guinee
in Afrika, en hij zal nieuws zijn.

LAATST, TOEN IK TE LEIDEN

Laatst, toen ik te Leiden
naar mijn dode vader ging
luisteren oftie nog wat
te zeggen had

dat in die nachten
in repeterende emissies
op golven wijn
verzwegen was

zei hij het anders
kleurlozer en
nog minder
in de rede te vallen.

EEN WERELDBURGER

voor Claus von Amsberg (1926-2002)

Het zal je gebeuren: jij, wereldburger
belandde in de liefde en voor je het wist
verzandde je in een land van verstikking

niets mocht en alles moest, je leven lang
slaaf van protocol en rigide regeringen
en je deed wat moest, het veiligstellen

van een dynastie, van een mythe
die je kannibaliseerde tot je geest
in opstand kwam en het keurslijf

kraakte maar met verklaringen
suste het huis je tot 'depressief'
en je ellende ging over ieders lip

zo werd je verder geleefd, van
opening tot uitreiking gesleurd
en de camera's bleven zoomen

want het huis dient verkocht
met huwelijken, geboorten
en overlijdens, zelfs in je sterven

gunde het je geen rust
maar lieve prins, slaap zacht
je missie is bijna volbracht.

AFSCHEID

Als een kist naar achteren glijdt
het hardboard dat fineerbekleed
een mens, of nee, een lijk bevat
en vervoert naar de vlammenzee

dan is dat voorgoed voltooide tijd
ofschoon nu as zich laat persen
tot fonkelsteen, prachtsieraad
dat eeuwen overleven kan

en later te raden laat van
oorsprong, bestaan en dood
sterft ooit een blad, valt neer
vergaat en bloeit weer op.

KURSK

Uit machinekamer negen
visten bergers het cadeau
dat Wanjka nog voor Irma maakte

kijk meisje
papa is een vogeltje
hij zweeft nu in de zee

en dat poppetje
komt papa adem brengen
daar beneden in de zee

waar bankjes staan
om uit te rusten
van de diepe reis

lief meisje
blijf papa adem brengen
want dat poppetje dat ben jij.

gesproken versie met soundscape door Jan Klug

www.epibreren.com/komponentenen/Kursk.mp3

VERANTWOORDING

Radioactief? Waarom een bundel Radioactief betiteld als geen enkel gedicht over acuut stralingsgevaar of een radioprogramma gaat? Het antwoord is heel simpel: een groot aantal gedichten ontstond op nieuws dat via radiogolven tot me kwam. De radioactiviteit culmineert in 'Kursk', het afsluitende gedicht. 12 augustus 2000. Ik zweefde boven Europa, onderweg naar een literair festival in Kroatië, toen de kernonderzeeër Kursk in de Barentssee zonk. Ik vernam het zinken via de BBC Worldservice, op AM 648, onderweg van Split naar Krk.

Terug op Epibreren gekomen werd me middels een radiotelegram verzocht of ik een gedicht wilde maken bij een kunstwerk voor een kunst- en poëzieproject. Dat gedicht werd 'Kursk'. [Aanvulling 2013]: Het gedicht en de bijbehorende kunstwerken staan afgebeeld in:

Woord-bijt-beeld. Samenstelling Pieter Desmet en Jeroen Nauta. Agiel, Utrecht, 2006.

www.nederlandsepoezie.org/jl/2006/zz_woord_bijt_beeld.html

Twee radioberichten hebben een grote rol gespeeld bij het schrijven van 'Nieuws'. In de zomer van 2003 werd ik gebeld door de Dienst Bevolkingszaken van de gemeente Groningen, met het bericht dat een jongeman binnen de gemeentegrenzen gestorven was. Een dode zonder bij de Dienst bekende familieleden of vrienden. In Groningen (en in Amsterdam) wordt voor zo'n eenzame uitvaart een dichter ingeschakeld. Ik zal u niet vervelen met details over hoe ik te werk ga bij het schrijven van poëmen - het is genoeg om te zeggen dat ik bij het maken van dat

gedicht met twee radionieuwsberichten geconfronteerd werd die ik wel in het vers moest verwerken. Het eerste bericht was dit:

GRATHEM (ANP, 8-7-2003) - *Op de A2 in Grathem is maandagavond 17.30 uur een verkeerschaos ontstaan toen een Belg van een viaduct afsprong. Volgens de politie belandde de 34-jarige man op de auto van een vrouw die hierdoor de macht over het stuur verloor en over de kop sloeg.*

Volgens ooggetuigen rende de Belg over een viaduct van de Napoleonsbaan over de A2 en dook hij vervolgens aan de noordzijde naar beneden. Hij kwam terecht op de auto van de vrouw, die richting Eindhoven reed. De automobiliste is met onbekend letsel naar een zieken-huis gebracht. De Belg was op slag dood. Andere automobilisten konden het lichaam ternauwernood ontwijken.

De snelweg was door het ongeval enige tijd afgesloten. Het verkeer werd omgeleid via de op- en afrit van de A2. Ongeveer twee uur later werd de weg vrijgegeven voor het verkeer.

Oumar Bah, de eenzame dode voor wie ik een uitvaartgedicht aan het schrijven was, had ook zelfmoord gepleegd. Niet door van een viaduct te springen, maar door het verlaten van een flat vanaf de bovenste verdieping. Het toeval wilde dat ik acht dagen eerder het viaduct passeerde dat de Belg had gebruikt om het tijdelijke voor het eeuwige te verruilen. Ik piekerde nog over de betekenis van deze ogenschijnlijk onsamenhangende gebeurtenissen, toen ik dit hoorde:

HOENDERLOO (ANP, 8-7-2003): *Het politieonderzoek naar het 'vallende lichaam' bij Hoenderloo is gestopt. Dat heeft de politie dinsdag gezegd. Ze heeft een sterk vermoeden dat mensen een slangenarend hebben aangezien voor een menselijk lichaam. Medio juni hield de politie een zoekactie in natuurgebied Deelerwoud nadat inwoners van Hoenderloo hadden gemeld dat ze een lichaam uit de lucht hadden zien vallen. Met een politiehelikopter en tien man op de grond werd het gebied tevergeefs afgezocht. Een vogelkenner tipte de politie dat een slangenarend in zijn duikvlucht naar een prooi, lijkt op een menselijk lichaam. Volgens de politie huist er een slangenarendpaartje op de Veluwe.*

En ik wist dat ik ook dit radiobericht in het grafdicht zou moeten verwerken. Hoe werd me letterlijk enkele minuten later duidelijk, na een nieuw telefoontje van de Dienst Bevolkingszaken. De familie van de dode was getraceerd; het lijk zou niet hier in zeverland begraven worden, maar daar, in Afrika. Ik schreef het gedicht, liet het naar het Frans overzetten door vertaalster Kim Andringa, en de familie in Guinee heeft het ontvangen in een voor hen leesbare taal. Zonder de radioberichten had ik het vers naar aller waarschijnlijkheid niet geschreven.

Het Vara-radioprogramma 'Spijkers met koppen' kan verantwoordelijk gehouden worden voor het ontstaan van het poëem 'Een burgemeester spreekt', geschreven voor het programma van 6 april 2002.

Maar genoeg geluld over de radio vandaag. 'Blauwe maan' is ontstaan op verzoek van de televisiezender Radio (!) Nederland Wereldomroep en wereldwijd uitgezonden in het programma Studio NL, BVN, Wereld-omroep-televisie, op 28 september 2001.

'Een bibliotheek spreekt' werd geschreven in opdracht van het kunst- en poëzieproject 'Dichter bij het beeld' en is eerder gepubliceerd in de bundel *Dichter bij het beeld* (Dichter bij Zeist, Zeist, 2002)

In het gedicht 'Vette engel' is dankbaar gebruik gemaakt van enkele woordcombinaties van Ilja Leonard Pfeijffer. De verfilmde versie van dit poëem is excellent uitgevoerd door Jan Klug, met glansrollen voor de acteurs Eekee en Toeloe Furby.

'Ijsselglijden verscheen eerder op de prachtige site 'Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren', www.dbnl.org.

'Orgie' werd eerder gepubliceerd in de bloemlezing *Kutgedichten* (Passage, 2004).
www.nederlandsepoezie.org/jl/2004/zz_kutgedichten.html

'Martiniplaza', 'Draf- en renbaan', 'Epibreren aan de Europaweg' en 'Afscheid' ontstonden op instigatie van de gemeente Groningen, evenals 'CiBoGa'. Dit laatste gedicht wordt aangebracht in een nieuwbouwproject dat in het begin van de eenentwintigste eeuw gebouwd wordt op de voormalige circus- (Ci), boden- (Bo) en gasfabriekterreinen (Ga) te Groningen. Dat verklaart de rare titel.

'Mozes aan de Maas' is geschreven op verzoek van de heer Tjerk Bruinsma, oud-wethouder van Groningen die met dit gedicht campagne voerde in de eerste burgemeestersverkiezing des Zeverlands, namelijk die te Vlaardingen, in 2002. Dat hij deze verkiezingen won behoeft geen nadere uitleg.

'Lost space' is geschreven in opdracht van BNA Kring Groningen, ter gelegenheid van de Dag van de Architectuur 2003. Als zodanig is dit vers eerder gepubliceerd in *Lost Space*, Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA, Groningen, 2003.

'Poëzie hangt in de tuin' is geschreven bij de dood van Ron Hoekstra. Het gedicht is eerder gepubliceerd in de bloemlezing *Groningen. De stad in gedichten* (uitgeverij 521, 2003).

www.nederlandsepoezie.org/jl/2003/zz_groningen_de_stad.html

'Een wereldburger' verscheen eerder in *I.M Prins Claus. Gedichten* (Passage, 2002).

www.nederlandsepoezie.org/jl/2002/zz_in_memoriam_prins_claus.html

Voor de totstandkoming van een aantal gedichten ben ik het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds erkentelijk. Zonder het NLPVF had 'Zomertour 2000' nooit kunnen ontstaan.

Mijn dank gaat verder uit naar mijn collega's van De Dichters uit Epibreren: Tjitse Hofman en Jan Klug, met wie ik bij het schrijven van deze verantwoording al bijna tien jaar on the road ben. Ook een

dankwoord voor de vertalers John Irons en Willem Groenewegen; omdat we zonder hun vertalingen met de Epizeeërs nooit de buitenlandse successen hadden kunnen behalen. John en Willem: thanx! Nog meer dank, ditmaal voor de redacteurs van deze bundel: Ronald Ohlsen en Willem Jan van Wijk. Zij wisten orde te scheppen in de chaos die Droog heet. Niet alleen dat: ook hielden ze me af van het opnemen van dit gestoorde gedicht 'Sterfliedje' in deze bundel:

STERFLIEDJE

Als ik sterf zal ik blij zijn
vrij zijn mijn woorden
in wolken van dromen verstrooid

het zal werkelijk het einde zijn
vrij te zijn niet langer meer
al die kalkoenen en pijn

blij te zijn er geweest te zijn
bevrijd te zijn vrij te zijn
te zeggen tabé blasé globé.

Omdat ik gisteren de vraag kreeg welk gedicht ik in mijn kist of urn zou meenemen en ik na een dag peinzen 'Sterfliedje' antwoordde, heb ik toch maar dit vers in de verantwoording meegenomen. Buiten de context van de bundel, buiten het blikveld van het zuur.

Bart FM Droog, Groningen, maart 2004.
www.epibreneren.com

NAWOORD BIJ DE TWEEDE DRUK

In enige gedichten zijn miniscule wijzigingen aangebracht, voornamelijk op cosmetisch vlak. De enige echt ingrijpende wijziging deed zich voor in 'Intercontinental', dat van een andere slotregel is voorzien.

Bart FM Droog, Eenrum, mei 2013

www.bartfmdroog.com

Dit e-book is mede mogelijk gemaakt door het Nationaal Congres, in samenwerking met de Belgisch-Nederlandse Conferentie.

LEES OOK:

Zeewaarts!

Op 25 mei 2013 verscheen bij Uitgeverij Stanza te Amsterdam deze nieuwe bundel met zee-, vis- en gevogelgedichten van Bart FM Droog. 20p. € 8,95.

Bestel:

[www.uitgeverijstanz.nl/
9789490401115--
zeewaarts%21.html](http://www.uitgeverijstanz.nl/9789490401115--zeewaarts%21.html)

en download de eerdere boeken gratis:

Deze dagen (1998). 2de druk 2013.
[www.bartfmdroog.com/books/
droog_deze_dagen.pdf](http://www.bartfmdroog.com/books/droog_deze_dagen.pdf)

Benzine (2000). 2de druk 2013.
[www.bartfmdroog.com/books/
droog_benzine.pdf](http://www.bartfmdroog.com/books/droog_benzine.pdf)

Radioactief (2004). 2de druk 2013.
[www.bartfmdroog.com/books/
droog_radioactief.pdf](http://www.bartfmdroog.com/books/droog_radioactief.pdf)

Veldheer (2009). 2de druk 2013.
[www.bartfmdroog.com/books/
droog_veldheer.pdf](http://www.bartfmdroog.com/books/droog_veldheer.pdf)

Eenzame uitvaart (2013).
[www.bartfmdroog.com/books/
droog_eenzame_uitvaart.pdf](http://www.bartfmdroog.com/books/droog_eenzame_uitvaart.pdf)